

Suomen tiedetoimittajain liitto ry

Toimintakertomus 2024

Yleistä

Suomen tiedetoimittajain liitto ry:n tarkoituksena on edistää tieteen ymmärrystä ja arvostusta sekä kriittistä ajattelua. Visionsa mukaan liitto toimii vahvana aloitteentekijänä tiedeviestinnässä kehittämällä tiedeviestinnän kansallista ja kansainvälistä yhteistyötä. Liitto lujittaa jäsentensä ammatillista identiteettiä ja tehostaa heidän verkostoitumistaan.

Yhdistyksen jäsenkunta koostuu tiedejournalisteista ja -editoreista sekä tiedeviestintää harjoittavien organisaatioiden viestijöistä ja muista tiedeviestinnän parissa toimivista ammattilaisista.

Vuonna 2024 liiton toiminnassa keskityttiin jäsenten ylisukupolviseen kohtaamiseen ja verkostoitumiseen yli ammattirajojen.

Hallitus ja toimihenkilöt

Yhdistyksen puheenjohtajana toimi Mari Heikkilä ja varapuheenjohtajana Ville Wittenberg. Hallituksen jäseniä olivat Jani Ahosola, Riina Linna, Teija Peltoniemi, Sampo Puoskari, Riitta Tirronen, Sanna Tyyri, Mandi Vermilä (uusi) ja Esa Väliverronen.

Liiton kokoaikainen pääsihteeri on Ulla Järvi. Jukka Lehtinen jatkoi toimintaansa taloudenhoitajan tehtävässä New Yorkista käsin.

Hallitus kokoontui 8 kertaa, joista yksi kokous toteutettiin sähköpostilla. Säännöllisesti asialistalla olivat uusien jäsenten hyväksyminen sekä koulutusten ja tapahtumien suunnittelu, järjestäminen ja evaluointi. Hallitus myös päätti apurahoista ja palkinnoista sekä tekijänoikeuksiin ja valokopiointikorvauksiin liittyvästä edunvalvonnasta. Hallitus piti vuosittaisen strategiaseminaarin Kööpenhaminassa 6.–8.9., ja siihen osallistuivat hallituksen yhdeksän jäsentä sekä pääsihteeri. Strategiaseminaarin ryhmätöissä paneuduttiin liiton juhluvuoden 2025 valmisteluihin, apurahojen uudistamistarpeisiin ja liiton vetovoimaisuuden ylläpitoon. Kopiosto-korvausten tason tuntuva lasku koronavuosien huippumääristä huolestutti hallitusta, ja seminaarissa tehtiin iso joukko säästötoimia.

Hallituksella oli kolme työryhmää: koulutustyöryhmä, strategiatyöryhmä sekä palkinto- ja apurahatyöryhmä.

Tilintarkastajana toimi tilintarkastusyhteisö Ernst & Young Oy, joka suoritti tarkastuksen huhtikuussa.

Kirjanpitolpalvelut ostettiin Rantalainen Groupilta, jossa liiton kirjanpitäjänä aloitti jälleen uusi ihminen, mistä kaikesta koitui haasteita käytännön toiminnalle, mutta ei itse taloudenhoidolle.

Jäsenistö

Yhdistyksen jäseniksi hyväksyttiin 21 uutta jäsentä, joista 3 on opiskelijajäseniä. Yhdistyksestä erosi 18 jäsentä. Usean karhuamisen jälkeen maksamatta jääneitä jäsenmaksuja kertyi 93 jäsenelle, jotka erotettiin vuoden lopussa hallituksen päätöksellä. Vuoden lopussa yhdistykseen kuului 1129 jäsentä.

Talous

Yhdistyksen toiminta rahoitettiin Kopiosto-korvauksilla ja jäsenmaksujen tuotoilla. Jäsenmaksu oli 40 euroa, ja opiskelijajäsenmaksu 20 euroa. Taloudenpitoa kiristettiin liiton saamien Kopiosto-korvausten tason alenemisen takia. Tarkempi erittely taloudesta löytyy tuloslaskelmasta.

Yleiskokoukset

Vuosikokous järjestettiin 23. huhtikuuta Helsingissä. Osallistujia oli 28. Kokouksessa käsiteltiin normaalit vuosikokousasiat.

Liiton vaalikokous järjestettiin 20. marraskuuta Helsingissä. Osallistujia oli 31. Kokous hyväksyi liiton toimintasuunnitelman ja talousarvion vuodelle 2025. Kokous valitsi yksimielisesti puheenjohtajana jatkamaan Mari Heikkilän. Vaalin ja arvannon jälkeen hallitukseen kaudelle 2025–27 valittiin jatkamaan Riina Linna ja uusina jäseninä Mikko Pelttari, Amanda Alvarez ja Aino Rajala.

Koulutustoiminta

Liitto järjestää koulutusta liiton kaikille jäsenryhmille yhteisesti ja mahdollisuuksien mukaan myös erikseen jäsenryhmien toiveiden ja ehdotusten perusteella. Lisäksi liitto järjestää myös suurelle yleisölle suunnattuja seminaareja ja tapahtumia.

Koulutustilaisuudet ja -tuotannot sekä tapahtumat

25.1. Tieteiden yö -tapahtuma Helsingissä

Tiedetoimittajain liitto tuotti Tieteiden yön ohjelmaksi perinteisen puheenvuoroja ja musiikkia - tapahtuman Helsingin kaupungintalon Tapahtumatorille. Otsikko oli tänä vuonna ”Heitetään tieteen kaanonit romukoppaan”. Erittäin onnistunut tilaisuus keräsi tänä vuonna valitettavan vähälukuisen yleisön. Yhteensä kävijöitä oli noin 50. Illan aikana puhuivat sivistyksen ja taiteen historian valkopesusta prof. Anita Seppä, neuropsykologit Riitta Hannonen ja Iiris Kyläheiko tyypin 1 diabeteksen aiemmin tunnistamattomista vaikutuksista potilaan kognitioon sekä prof. Leena Järvi keinoista kaupunkien ilmanlaadun parantamiseksi. Musiikista vastasi Idän Proffa, Samuli Junntila. Tapahtuman tuottivat ja juonsivat Minna Malja ja pääsihteerin Järvi.

2. helmikuuta liiton palkintojen jako

Valon päivän perinteikästä juhlaa oli tarkoitus viettää perjantaina 2.2. Ravintola Sykkeessä Mäkelänkadulla Helsingissä. Viikkoa aikaisemmin perjantai-iltapäivällä tuli kuitenkin tieto koko maan liikenteen pysähtymisestä useiden ammattijärjestöjen työtaistelutoimien takia. Lakko oli suunnattu maan hallituksen päättämiä työelämään ja työehtoihin sekä lakko-oikeuteen kohdistuvia lukuisia muutoksia vastaan. Ainoaksi vaihtoehdoksi jäi peruuttaa juhla, kun useat osanottajat alkoivat viestittää, etteivät voi juhlaan osallistua. Ilmoittautuneita oli 120. Pääsihteeri otti yhteyttä puheenjohtajaan ja palkittaviin, ja uudeksi päiväksi löytyi perjantai 1.3. Palkintotiedon embargo oli 2.2. klo 01.00. Tiedetoimittaja-lehti 1/2024 ilmestyi samana päivänä palkittujen haastatteluineen.

1. maaliskuuta Valon juhla Helsingissä

Valon päivän perinteiset osin Kopioston Tietokirjallisuuden edistämissäätiön ja osin liiton omilla varoilla rahoitettavat palkinnot jaettiin Valon Juhlassa Helsingissä Mäkelänkatu 2:n juhlatilassa. Vuoden 2024 tiedetoimittaja-palkinnon saaneen vapaan toimittajan Niko Kettusen sekä Vuoden tiedeviestintäpalkinnon saaneiden väitöskirjatutkija ja Menneisyyden jäljillä -podcastsarjan toimittajan Lotta Vuorion ja Puistofilosofia-tapahtuman perustajan Antti Sorrin palkinnot juhlistettiin 160 hengen voimin.

13.–15. maaliskuuta EUSJA:n vuosikokous ja opintomatka Helsingissä

Liitto isännöi ja järjesti Euroopan tiedetoimittajien kattojärjestön EUSJA:n vuosikokouksen ja opintomatkan. Osallistujia oli yhdeksästä eri maasta, 16 ulkomaalaista ja noin kymmenen hengen joukko suomalaisia isäntiä. EUSJA:n GA eli vuosikokous pidettiin 14.3. Sitä seuranneen kahden päivän opintomatkan aikana vierailtiin Aalto yliopistossa ja Helsingin yliopistossa. Ylessä järjestettiin paneelikeskustelu liittyen tiedejournalismin tilaan, politiikkaan ja tulevaisuudennäkymiin. Otaniemessä järjestettiin verkostoitumisillallinen liiton jäsenten kanssa. Vapaa-ajan ohjelmalla vieraille tarjottiin mahdollisuutta Allas Sea Pool -vierailuun, illalliseen Zetorissa ja ohjattuun opastukseen Aalto-museoissa Munkkiniemessä. Ohjelman ideoinnissa oli mukana STTL:n hallituksen jäseniä, ja järjestelyissä puheenjohtajaa auttoi Helena Raunio. Vierailu sujui hyvin, ja siitä on tullut puheenjohtaja Mari Heikkilälle paljon hyvää palautetta ja kiitoksia.

2.–4. toukokuuta opintomatka Lappiin

20 hengen opintomatka suuntautui Sodankylään ja Kittilään. 2.5. vierailtiin Ilmatieteen laitoksen Sodankylän avaruustutkimuskeskuksessa ja Oulun yliopiston geofysiikan observatoriossa Tähtelässä. Perjantaina 3.5. ryhmäsi laskeutui 900 metrin syvyyteen Kittilän Agnico Eaglen kultakaivoksessa. Iltapäivä vietettiin Levin matkailukeskuksessa seminaarissa ja tutustuttiin Ylen aluetoimitukseen. Lauantain kulttuuripäivä Särestöniemen taidemuseossa, jossa opastuskierros, luennot ja Ralla Groupin veivät osanottajat taivaalta ja maan uumenista ihmismielen ja taiteilijuuden syövereihin. Matkanjohtajana toimi pääsihteeri Ulla Järvi.

30. toukokuuta Etiikkapäivä Kulttuurikeskus Sofiassa Helsingissä

Tiedetoimittajain liiton ja Journalistiliiton yhteiset etiikkaseminaari ja Sanan valta -koulutus yhdistettiin Etiikkapäiväksi. Julkisen sanan neuvoston puheenjohtaja Eero Hyvönen esitteli uudet Journalistin ohjeet, jotka astuivat voimaan lokakuun alussa. Paneelikeskustelussa yliopistonlehtori Juha Herkman, Uuden Jutun vasta-aloitannut päätoimittaja Olli Seuri ja Journalistiliiton etiikkakysymyksistä vastaava asiantuntija Salla Nazarenko pohtivat, mikä muuttuu journalismissa uusien ohjeiden myötä. Paneelin juonsi pääsihteeri Ulla Järvi, joka oli mukana uusia Journalistin ohjeita valmistelevassa

työryhmässä. Iltapäivän Sanan valta -koulutusosiossa tietotekstien siteerauskäytännöistä valmensivat kirjailijat ja tiedetoimittajat Elina Grundström ja Tiina Raevaara. Koulutuspäivä striimattiin. Tapahtumaan oli ilmoittautunut noin 140 liittojen jäsentä, joista viitisenkymmentä paikan päälle.

25. syyskuuta Viestintäpäivä Plussa Tampereella

Liitto oli yhteistyökumppanina järjestämässä jo perinteeksi muodostunutta Viestintäpäivä Plussia Tampereella. Paikan päällä tapahtumaan osallistui noin 80 ProComin ja Tiedetoimittajain jäsentä; lisäksi online-yleisöä oli nelisenkymmentä, mukana maksutta mm. Tampereen yliopiston viestinnän opiskelijoita. Päivän aikana syvennyttiin 11 puhujan voimin alamme murrokseen ja muuttuneisiin rooleihin. Puhuttiin muun muassa siitä, miten viestinnän ja median rajat hämärtyvät ja miten perinteiset roolit sulautuvat yhteen. Tiedetoimittajien puheenjohtaja Mari Heikkilä puhui uudistuneista journalistin ohjeista ja osallistui paneelikeskusteluun. Niin journalisteilta kuin viestijöiltä vaaditaan entistä monipuolisempia taitoja ja kykyä uudelleen kalibroida ammatillista identiteettiään. Palaute yleisöltä oli erittäin positiivista, mutta myös jakaantunutta.

4. lokakuuta Turun kirjamessut

Liitto järjesti yksin ja yhdessä muiden toimijoiden kanssa useampia tapahtumia Turun kirjamessuilla. Perjantaina 4.10. tieteen akateemikot Eva-Mari Aro ja Kaisa Häkkinen kertoivat kokemuksistaan ja näkemyksistään tiedeviestinnässä Suomen Akatemian lavaohjelmassa, jossa myös liitto oli toinen tuottaja. TJNK:n kanssa järjestetty perinteinen Hyvät ja huonot tiedeuutiset -raati keräsi runsaan ja tiedehuumorille altistuneen kuulijakunnan. Liiton oma keskustelu ”Miksi pelit kiehtovat ihmistä” pohti pelien historiaa, tekemistä, merkitystä, ja kirjailija-tutkijavieraina olivat Heikki Jungman ja Annakaisa Kultima. Keskustelun juonsivat Ville Wittenberg ja Ulla Järvi. Päivä päättyi jäsentilaisuuteen buffetin äärellä, mikä osoittautui jälleen erittäin toimivaksi konseptiksi keräten reilut 50 osanottajaa.

24. lokakuuta Vierailu Espoon Innovaatioyhteisöön

Liiton jäsenet oli kutsuttu kylään ja tutustumaan Otaniemen Innovaatioyhteisöön 24.10. Vierailulle osallistui 16 liiton jäsentä. Hallitusta edustamassa oli puheenjohtaja Mari Heikkilä. Toimitusjohtaja Jaana Tuomi esitteli innovaatioyhteisön toimintaa, Erja Turunen VTT:ltä kertoi Kvanttinova-projektista, jossa Otaniemeen rakennetaan entistä laajempia puhdastiloja ja kolme mielenkiintoista startup-yritystä kertoi toiminnastaan: SemiQon, QMill ja Dispelix. Lounaan jälkeen vierailijat pääsivät vielä testaamaan Dispelixin AR-laseja ja vierailemaan Startup-saunassa (Aaltoes). Vierailu oli mielenkiintoinen ja moni liiton jäsenistä kiitteli, kun sellainen oli saatu järjestymään.

24. lokakuuta Suuri Nobel-keskustelu Sanomatalossa Helsingissä

Liitto oli jälleen perinteisesti mukana tuottamassa Suurta Nobel-keskustelua Sanomatalon Sanomatorilla 24.10. Suurelle yleisölle tarkoitettu tiedettä yleistajuistava tapahtuma striimattiin Helsingin Sanomien verkkosivuille, ja siitä on myös tallenne katsottavissa vuoden ajan. Liitto osallistui tapahtuman kuluihin maksamalla palkkion toiselle juontajalle, joka tänä vuonna oli tiedetoimittaja Mari Heikkilä. Toinen oli HS:n toimittaja Matti Mielonen.

20. marraskuuta 11. Kansallinen tiedeviestintäkongressi Tieteiden talolla Helsingissä

Yhteistyössä Tiedonjulkistamisen neuvottelukunnan kanssa järjestettiin jo 11. kerran Kansallinen tiedeviestintäkongressi teemalla totuus. Päivän avauksen suoritti TSV:n pääsihteeri, MuT Lea

Ryynänen-Karjalainen luomalla katsauksen totuuden olemukseen, ja yhdessä veisattiin virrestä 848 *Totuuden Henki* ensimmäinen säkeistö. Päivä jatkui totuudesta puhumisella mm. historian, politiikan, uskontotieteen tutkijoiden johdolla. Päivän päätti mentalisti Pete Poskiparran todellisuuden ja illuusion kanssa leikittelevä show.

Tiedejutun anatomia -lukupiiri vuonna 2024

Liiton jäsenten perustama kirjapiiri kokoontui syksyllä 2024 kolme kertaa. Lukupiiriin ilmoittautui 11 jäsentä, jotka lukivat tarinalliseen tietokirjoittamiseen piiriin kuuluvia kirjoja ja lehtitekstejä sekä keskustelivat niistä tiedetoimittaja ja tietokirjailija Elina Grundströmin luotsaamina.

Apurahat ja palkinnot

Yhdistys jakoi apurahoja konferenssiin osallistumiseen, koulutukseen, laitehankintaan, työmatkaan ja työskentelyyn. Kausiapurahan saivat vuonna 2024 seuraavat henkilöt:

Kevään jako: Sakari Katajamäki, Jukka Lehtinen, Matti Leppäranta, Mari K. Niemi, Antti Ronkainen, Heikki Valkama, Teija Waaramaa, Annastiina Airaksinen, Kati Kaarlehto, Petteri Kummala, Iisa Aaltonen, Rauno Endén, Vesa Kaartinen, Marja Keränen, Vesa Keskinen, Merja Leppälahti, Laura Nordström, Risto Pekka Pennanen, Johannes Roviomaa, Ismo Söderling, Jaana Vuori, Leena Vähäkylä, Ville Wittenberg, Jaana Haapaluoma-Höglund, Anne Haikola, Harri Hautajärvi, Anna Heikkinen, Elina Heino, Marjo Honkaranta, Marjo Honkaranta, Suvi Jaakkola, Antti Koli, Jussi Konttinen, Ninnu Koskenalho, Eva Kottonen, Vesa Lehto, Tuomas Milonoff, Tapani Niemi, Lotta Närhi, Kimmo Ohtonen, Tapio Ollikainen, Jouko Parviainen, Pirjo Peltonen, Ismo Tuormaa, Ari Turunen, Aino-Mari Tuuri.

Syksyn jako: Harri Alanne, Heidi Hendersson, Heikki Jungman, Jussi Nuorteva, Teija Peltoniemi, Hannu Taavitsainen, Antti-Ville Villén, Virpi Adamsson, Annu Ahonen, Anssi Bwalya, Jessica Haapkylä, Antti Immonen, Mikko Kiviluoto, Olli Kleemola, Juha Koivisto, Pertti Koskimies, Sara Lampi, Tapani Niemi, Helena Oikarinen-Jabai, Helen Partti, Tuula Puhakainen, Riitta Vauras, Kalle Virtapohja, Elsa Kivimäki, Pia Alapeteri, Tiia Annala, Katja Bargum, Erik Håkan Eklund, Elina Grundström, Anne Heinonen, Markus Hotakainen, Veli-Matti Huhta, Pekka Hänninen, Heini Kilpamäki, Toni Koivulahti, Arja-Riitta Krank, Anne-Maria Latikka, Sole Lätti, Arja-Leena Paavola, Meri Parkkinen, Herman Raivio, Teija Riikola, Leena Ripatti-Torniainen, Jenni Stammeier, Jani Tanskanen, Jarkko S. Tuusvuori, Mari Uusivirta, Johanna Vehkoo ja Elina Venesmäki.

ESOF-stipendin saajat:

Stipendin Euro Science Open Forumiin 11.–14.6. Puolan Katowicessa saivat seuraavat liiton jäsenet: Mari Frisk, Inka Lohvansuu, Sari Näre, Kira Gronow, Pekka Virtanen ja Ville Wittenberg.

Procomin Viestintäpäivä Plussa stipendin saajat:

Viestintäpäivä Plussaan Tampereelle 25.9. stipendin saivat: Online-stipendin Anna-Lydia Laiti ja Kalle Parviainen. Paikan päälle osallistumiseksi stipendin saivat Päivi Kapiainen-Heiskanen, Outi Romero, Sanna Kivimäki, Minna Korhonen, Sinikka Torkkola, Antti Leikas, Satu Ikonen-Williams, Salla Kässi, Mirikka Oja-Leikas, Erja Elo, Sara Lampi, Kati Vastamäki ja Camilla Ukkonen.

Palkinnot: Vuoden 2024 tiedetoimittajapalkinto myönnettiin vapaalle toimittajalle Niko Kettuselle ja Vuoden 2024 Tiedeviestintäpalkinnot Lotta Vuoriolle (Menneisyyden jäljillä -blogi) ja Antti Sorrille (Puistofilosofia-hanke).

Julkaisu- ja tiedotustoiminta

Yhdistyksen viestinnän pääpaino on ollut sähköpostikirjeissä ja liiton kotisivuilla sekä sosiaalisessa mediassa, jossa käytetään sekä Facebookia että Twitteriä. Tavoitteena oli tavoittaa jäseniä erilaisin menetelmin ja olla viestinnässä aktiivinen ja ajankohtainen.

Tiedetoimittaja-lehti ilmestyi digitaalisesti 4 kertaa vuoden aikana. Joka toinen viikko ilmestyvät Tiedekeskiviikko-blogit tavoittavat edelleen hyvin lukijoita. Yhdistyksellä oli sähköinen toimisto apurahojen hakemiseen, opintomatkoille ja koulutukseen ilmoittautumiseen, matkalaskujen tekemiseen ja jäsenhakemusten laatimiseen.

Kansainvälinen toiminta

Yhdistys kuului jäsenenä European Union of Science Journalists' Associations (EUSJA), World Federation of Science Journalists (WFSJ) ja yhteisöjäsenenä European Association of Science Editors (EASE) -järjestöihin. EUSJA ja WFSJ ovat tiedetoimittajajärjestöjen liittoja. Liiton puheenjohtaja Mari Heikkilä toimi EUSJA:n puheenjohtajana ja johti General Assemblyn kokousta Helsingissä 13.3.

Yhteiskuntasuhteet

Yhdistys on Tieteellisten seurain valtuuskunnan ja Kopiosto ry:n jäsen sekä luovien alojen Tekijäfoorumin jäsen. Liiton edustajana Luma-neuvottelukunnassa toimi Riina Linna.

Pääsihteeri Ulla Järvi oli kutsuttuna mukana Journalistin ohjeita uudistavaan työryhmässä, joka luovutti ehdotuksen uusista ohjeista toukokuussa Julkisen sanan neuvoston kannatusyhdistykselle. Uudistetut ohjeet otettiin käyttöön 1.10.2024.

Tiedetoimittaja-lehti on Tiede- ja mielipidelehtien Kultti ry:n jäsenlehti ja sitä kautta sitoutunut noudattamaan Journalistin ohjeita.